כנגד אצילי ידיהן אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן זימנא חדא הוה קאימנא קמיה דאיזגדר מלכא והוה מדלי לי המיינאי ותיתייה ניהליה ואמר לי ממלכת כהנים וגוי קדוש כתיב בכו כי אתאי קמיה דאמימר א"ל אקיים בך והיו מלכים אומניך: תנן התם כהן שלקה באצבעו כורך עליה גמי במקדש אבל לא במדינה ואם להוציא ממנה דם כאן וכאן אסור אמר ר' יהודה בריה דרבי חייא לא שנו אלא גמי אבל צילצול קטן הוי יתור בגדים ורבי יוחנן אמר לא אמרו יתור בגדים אלא במקום בגדים אבל שלא במקום בגדים לא הוי יתור ותיפוק ליה משום חציצה בשמאל א"נ שלא במקום עבודה ופליגא דרבא דאמר רבא אמר רב חסדא במקום בגדים אפי' נימא אחת חוצצת שלא במקום בגדים שלש על שלש חוצצות פחות מכאן אינן חוצצות אדרבי יוחנן ודאי פליגא אדר' יהודה בריה דרבי חייא מי לימא דפליגא שאני צילצול קטן דחשיב לישנא אחרינא אמרי לה אמר ר' יהודה בריה דרבי חייא לא שנו אלא גמי אבל צילצול קטן חוצץ ורבי יוחנן אמר לא אמרו חציצה בפחות משלש על שלש אלא במקום בגדים אבל שלא במקום בגדים שלש על שלש חוצצות פחות מיכן אינה חוצצת והיינו דרבא אמר רב חסדא לימא פליגא אדר' יהודה בריה דרבי חייא שאני צילצול קטן דחשיב ולר' יוחנן מאי איריא גמי לשמועינן צילצול קטן מילתא אגב אורחיה קמ"ל דגמי מסי בעי רבא נכנסה לו רוח בבגדו מהו על בשרו בעינן והא ליכא או דלמא דרך לבישה בכך כינה מהו שתחוץ מתה לא תבעי לך דודאי חייצא חיה מאי מי אמרינן כיון דאתא ואזלא רביתא היא ולא חייצא או דלמא כיון דקפיד עלה חייצא עפר מהו שיחוץ עפר ודאי חייץ אלא אבק עפר מהו בית השחי מהו שיחוץ על בשרו בעינן והא ליכא או דלמא דרך לבישה בכך הכניס ידו לתוך חיקו מהו גופו מי חייץ או לא נימא מהו שתחוץ נימא ודאי חייצא אלא נימא מדולדלת מהו בעי מר בר רב אשי יצא שערו בבגדו מהו שערו כגופו דמי או לאו כגופו דמי בעי רבי זירא תפילין מהו שיחוצו אליבא דמאן דאמר לילה לאו זמן תפילין הוא לא תבעי לך כיון דלילה חייצי יום נמי חייצי כי תיבעי לך למ"ד לילה זמן תפילין מאי מצוה דגופיה חייץ או לא חייץ אינגלגל מילתא ומטא לקמיה דרבי אמי א"ל תלמוד ערוך הוא בידינו תפילין חוצצות מיתיבי כהנים בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדן פטורין מן התפלה ומן התפילין מאי לאו אם הניחן אינן חוצצות לא אם הניחן חוצצות א"ה פטורים אסורים מיבעי ליה כיון דאיכא לוים וישראל דלא מתנו ליה אסור משום הכי תנא פטורין והתניא אם הניחן אינן חוצצות לא קשיא הא דיד הא דראש מאי שנא דיד דכתיב ילבש על בשרו שלא יהא דבר חוצץ בינו לבשרו דראש נמי כתיב ושמת המצנפת על ראשו תנא שערו היה נראה בין ציץ למצנפת

כנגד אצילי ידיהם. על צלעותיהן כנגד המרפק: **איזגדר מלכא.** כך שמו ומלך פרס היה: **והוה מדלי המיינאי ופיפייה ניהליה.** אבנטו היה גבוה חגור מלמעלה מכנגד אצילי ידיו והפשיטו למטה כדי לגאותו: **אמר ממלכת כהנים כתיב בכו.** וצריכין אתם לנהוג עצמכם בתפארת של כהנים דכתיב בהו לא יתגרו כיוע: **כורך עליה גמי.** בשעת עבודה שגמי הוא שמרפא את מכתו ואע"ג דגמי מסי מכה וכל דבר שיש בו משום רפואה אסור משום שבות גזירה שמא ישחוק סמנים ה"מ במדינה אבל במקדש לא גזרו משום שבות: **ואם להוציא דם.** שמתכוין לכך: **כאן וכאן אסור.** דחבורה הוא ואיסור דאורייתא: **צילצול.** בנדי"ל: **אבל שלא במקום בגדים.** כגון אצבע: **ותיפוק לי משום דחוצץ.** בין ידו לעבודה ואסור דבעינן ולקח הכהן שתהא קבלה בעצמו של כהן והיכי שרי ר' יוחנן: **בשמאל.** שאינה כשרה לעבודה: **שלא במקום עבודה.** כגון על גב היד: **ופליגא דרבא.** אדרבי יוחנן: **שלש על שלש חוצצות.** כלומר הוי ייתור בגדים ואיידי דנקט בנימא אחת במקום בגדים לישנא דחציצה דשייכא בה נקט נמי במסקנא לישנא דחציצה: **ודאי פליגא.** דהא אמר [שלא במקום בגדים] לא הוי ייתור בגדים ואפי' שלש על שלש במשמע: **מי לימא דפליגא.** דאיהו אמר צילצול קטן חוצץ ורבא אמר פחות משלש לא חוצץ: **דחשיב.** לפי שעשוי לנוי והוי בגד: **ל"א אמרי לה כו'.** בהל' יהודה בר' חייא לא פליגי לישני דחוצץ נמי דקאמר משום ייתור בגדים הוא דלא שייכא למימר חציצה שלא במקום בגדים ושלא במקום עבודה דאי במקום עבודה אפי' נימא חייצא. ובהל' יוחנן הוא דפליגי לישני: **לימא פליג.** דרבא אדר' יהודה דאילו רבי יוחנן פשיטא לן דפליג עליה ואפילו צילצול קטן מכשר דהא עלה קמהדר ופליג אלא דרבא דאיתמר (עלה) בעלמא מי לימא פליג אדרבי יהודה דנימא דרבא אפי' צילצול קטן מכשר שלא במקום בגדים: **ולר' יוחנן.** דקאמר אפי' צילצול לא חייץ מאי איריא דנקט תנא דמתני' גמי לשמועינן צילצול לא הוי ייתור וכל שכן גמי: **דגמי מסי.** רופא המכה ואפ"ה מותר דאין שבות במקדש דכולה מסכתא באיסור שבת איירי ועיקר משום שבות נקט לה ומשנה זו בעירובין [קג:] וכן כולה הך סוגיא התם היא: **נכנסה לו רוח בבגדו.** והבדילתו מבשרו בשעת עבודה: **רביתא היא.** הרי היא כבשרו: **כיון דקפיד עלה.** דברצונו לא תהא בבשרו: **אבק עפר.** דק ואינו מרגיש בו: **בית השחי מהו שיחוץ.** אייר בית השחי כגון בתי זרועותיו של תינוק שהוא רחב ואינו נוגע בבית השחי מהו שיחוץ וצריך שיהו בתי זרועותיו דחוקים ונוגעין בבשר: **גופו.** ידו שהיא גופו: **נימא.** משמע דאתיא מעלמא: **נימא מדולדלת.** מן הבגד מגורדין ותלויה בו קצת אלא שנתקה מעיקרא: **יצא שערו.** מראשו למטה עד שנכנס בין כותנת לבשרו מהו מת"ל ידו לא חייצא שערו מאי: **מהו שיחוצו.** למיהוי ייתור בגדים: **אליבא דמ"ד.** בפרק בתרא דעירובין (דף צו.) ובהקומץ רבה (מנחות לו:): **לא תבעי לך.** דודאי חיילי כדמפרש טעמא כיון דבעבודות לילה חיילין דהא לא מצוה הוה דליהוי כגופיה משום חביבותא דמצות: **דיום נמי חיילי.** דהא"כ מלינו עבודות לילה חמיר מעבודות יום והן קלים מהן: **ולוים בדוכנן.** לשיר: **ישראל במעמדן.** על כל משמר ומשמר היה מעמד של ישראל בירושלים שבאין ועומדין בעזרה בשעת הקרבת התמיד והן שלוחי כל ישראל לעמוד על קרבנן דכתיב תשמרו להקריב לי במועדו (במדבר כח) שהיה במשמר שבא לירושלים עולה בשעת הקרבנות במסכת תענית: **פטורין מן התפלה.** שאין יכולין לכוין: **ומן התפילין.** דקיימא לן העוסק במצוה פטור מן המצוה: **דלא מיתני ליה אסורין.** שאין יכול לשנות בהן איסור: **דיד.** חוצצות דהוא בין בגד לבשר: **דראש.** אין חוצצות כדמפרש והולך: **שערו.** של כהן גדול שהיה נראה בין ציץ למצנפת:

כורך עליה גמי במקדש אבל לא במדינה. פי' בקונט' גמי מרפא ואסור משום שחיקת סמנים ונראה לפרש גזירה אטו להוציא דם וכן בכל הנהו (דעירובין (דף קג.) יש לפרש טעמא) דאסירי במדינה משום איסורא דקתני בתר הכי כאן וכאן אסור ומיהו בירושלמי משמע דטעמא משום שחיקת סמנין דמסיק פרק כל כתבי הקודש גבי רבי שלקה באצבעו בשבת ונתן עליה ספוג יבש וקשר עליה גמי מבחוץ וקאמר התם דלמדנו דספוג אינו מרפא אלא משמר גמי לפי שהוא מן המוכן ובסמוך נמי קאמר קא משמע לן דגמי מסי משמע דהיינו טעמא דאבל לא במדינה: **מאי** איריא גמי לשמועינן צילצול קטן. תימה הא איצטריך לאשמועינן גמי משום אבל לא במדינה דטעמא דשחיקת סמנים לא שייך בצילצול דהא לא מסי וי"ל דמ"מ הוה ליה לאשמועינן צילצול דהוי חידוש גדול יותר דלא הוי ייתור בגדים מלאשמועינן איסור של גמי במדינה ומשני דקמ"ל דגמי מסי משום לשון חכמים מרפא:

תפילין מהו שיחוצו. פירש בקונטרס למיהוי ייתור בגדים ואי אפשר לומר כן דהא קאמר לימוד ערוך דתפילין חוצצות ובשל יד איירי דבשל ראש הא אמרינן בסמוך דאין חוצצות ואי משום ייתור בגדים אפי' דראש נמי ומיהו למאן דאמר לעיל לא אמרו ייתור בגדים אלא במקום בגדים אבל שלא במקום בגדים לא ניחא דשל יד הוי במקום בגדים ולא של ראש ומשום חציצה ממש נראה טפי כדדריש בסמוך על בשרו שלא יהא דבר חוצץ מיהו הא דתניא אינן חוצצות ואוקמינן לה בשל ראש לא הוי שום חידוש שלא יהא חציצה כי אם שאינן [משום] ייתור בגדים אם לא דתאמר דקמ"ל דשערו היה נראה א"נ קמ"ל דלא חיילי תחת פתילי הלין:

עין משפט
נר מצוה

כו א מיי' פ"י מהלכות כלי המקדש הלכה ט:
כז ב מיי' פכ"א מהלכות שבת הלכה כה סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שכח סעיף כד בהגה:
כח ג מיי' פרק י מהלכות כלי המקדש הלכה ו:
כט ד ה מיי' שם הלכה ח:
ל ו ז מיי' שם הלכה ז:
לא ח ט מיי' שם הלכה ו:
לב י כ ל מ מיי' שם הלכה ז:
לג ס מיי' פרק ד מהלכות תפילין הלכה יג:
לד ע מיי' פ"י מהלכות כלי המקדש הלכה ו:
לה פ מיי' שם הלכה ג:

תורה אור השלם

1. ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל: שמות יט, ו
2. והיו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקתיך אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו וידעת כי אני יהוה אשר לא יבשו קוי: ישעיהו מט, כג
3. ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח: ויקרא ו, ג
4. ושמת המצנפת על ראשו ונתת את נזר הקדש על המצנפת: שמות כט, ו

לעזי רש"י

בנדי"ל בינד"ל. אגד, חגורה.

מוסף רש"י

מסורת הש"ס

הגהות הב"ח

שינויי נוסחאות

ליקוטים

הובא בעמוד הבא

שיטה מקובצת

כורך עליה גמי במקדש אבל לא במדינה. פי' גמי מרפא ואסור משום שחיקת סמנים.